

รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธ
ของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*
MODEL OF BUDDHIST BASED PUBLIC MIND PROMOTION
OF PERSONNEL IN NATIONAL UNIVERSITIES

รวิวรรณ วงศ์เดชานันท์

Raveewan Wongdechannun

บุญเชิด ชำนิศาสตร์

Booncherd Chumnisart

สมศักดิ์ บุญปู

Somsak Boonpoo

พระสุริยา สุริโย (คงคาไหว)

Phra Suriya Soriyo (Kongkawai)

ศักดิ์ดา หารเทศ

Sakda Hanthet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: noonoi.mcu@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากร 2) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากร 3) เสนอรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 384 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน สนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) จิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน 2) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือ สภาพแวดล้อม หลักการ วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 ตัวแบบ คือ ระบบงาน กระบวนการจัดการ ส่วนที่ 3 ขั้นตอน

* Received 4 May 2021; Revised 21 May 2021; Accepted 27 May 2021

การนำไปใช้ คือ โครงสร้าง การตัดสินใจ แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 4 เจาะลึกความสำเร็จ 3) เสนอรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธฯ ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ สภาพแวดล้อม วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย ระบบงาน กระบวนการจัดการ ส่วนที่ 3 ขั้นตอน การนำไปใช้ ประกอบด้วย โครงสร้าง การตัดสินใจ การเสริมสร้างจิตสาธารณะในตนเอง แนวทางการประเมิน ส่วนที่ 4 เจาะลึกความสำเร็จขึ้นอยู่กับบริบทของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เช่น ความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัยสามารถสรุปองค์ความรู้ได้ตาม “SSRRP Model” การส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธ

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ, รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะ, มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

Abstract

The objectives of this article were to; 1) study the Buddhist public mind of the personnel, 2) develop a model for promoting the Buddhist public mind of the personnel, and 3) propose the model for promoting the Buddhist public mind of the personnel of autonomous universities. The mixed methods research was used in the study that including with quantitative research, qualitative research and quantitative research with sample groups of personnel in autonomous universities for all 384 persons. The simple random sampling of “Krejcie and Morgan” table by using the data was collected questionnaires. The data were analyzed by using statistics of percentage, mean, and standard deviation. The quality research data was collected by interviewing 10 experts and focus group discussion 10 persons. The data were analyzed by content analysis. The research found that: 1) The Buddhist public mind of the autonomous university personnel for overall opinions were at high levels in all 3 aspects. 2) The form development to promote the Buddhist public mind of the autonomous university personnel consists of 4 parts such as 2.1) the preface means environment, principle and objective 2.2) the system and processing management 2.3) procedure apply meaning structure, decision, assessment guideline and 2.4) the condition for success. 3) propose the model for promoting the Buddhist public mind of the personnel of autonomous universities consists of 3.1) the preface means environment, principle and objective 3.2) the system and processing management 3.3) procedure apply meaning structure, decision, assessment guideline and 3.4) the condition for success that depends on the

context of the autonomous university personnel such as University readiness for organizing projects or activities to promote public consciousness, vision, policy and mission of the University that knowledge can be summarized according to the “SSRRP Model” for promoting the Buddhist public mind.

Keywords: Public Mind, Model for Promoting Public Mind, Autonomous University

บทนำ

ในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนา และเศรษฐกิจที่บีบรัด ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองมากกว่าส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้เกิดภาวะขาดสมดุลทั้งทางจิตใจและวัตถุ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2550) ดังนั้นความสำนึกต่อส่วนรวมจึงลดน้อย ลงทุกวัน ความเจริญทางด้านวัตถุปัจจุบัน ทำให้สังคมมีค่านิยม ให้ความสำคัญและแสวงหาเงินทองอำนาจ มากกว่าให้ความสำคัญด้านจิตใจ สังคมจึงกลับเสื่อมโทรมลงและมีปัญหามากมาย การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรเกิดขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้จึงมีการกล่าวถึงคำว่า “จิตสาธารณะ” มากขึ้นเพื่อประโยชน์ที่จะเป็นแนวคิดต่อตนเอง อันจะสร้างประโยชน์ ก่อให้เกิดการพัฒนาแก่สังคม การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากภายใน “จิตสาธารณะ” เป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญในการปลูกจิตสำนึกให้คนรู้จักเสียสละ ร่วมแรงร่วมใจ มีความร่วมมือในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม การพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาจิตใจให้เจริญตามทันเทคโนโลยี (อมรรัตน์ เจริญชัย, 2550)

จิตสาธารณะ คือ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมทั้งจะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมด้วยความเต็มใจ โดยพิจารณาจากความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นด้านการรับผิดชอบต่อสาธารณะสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการทำความดีเพื่อสังคม เข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ด้านการรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน (มณฑล นีเอทอง, 2556) ซึ่งจะเห็นได้ว่า จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับจิตใจของมนุษย์ ให้หันมามองถึงประโยชน์ของส่วนรวม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

รวมทั้งร่วมมือกันพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความสุข และมีความพยายามในการปลูกฝังจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ในปัจจุบันได้กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก โดยคนไทยต้องเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตัวบ่งชี้ คือ กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์ ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ทักษะทางสังคม คุณธรรม จิตสำนึกและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องด้านต่าง ๆ ให้กับบุคลากร รวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และขององค์กร (เจียมจิตต์ ไชยลังกา, 2554)

มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (National University) คือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีการบริหารจัดการอิสระแยกจากระบบราชการ (Autonomous University) แต่ยังคงได้รับเงินอุดหนุนทั่วไป (Block Grant) ที่รัฐจัดสรรให้เป็นรายปีโดยตรง เพื่อใช้จ่ายตามความจำเป็นในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และเพื่อประกันคุณภาพการศึกษานโยบายความคิดที่จะนำมหาวิทยาลัยออกนอกระบบนั้นมีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2507 ซึ่งผู้บริหารและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยได้ยื่นหลักการต่อ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ซึ่งก็ไม่ได้รับการเห็นชอบ เพียงแต่ได้มีการจัดตั้ง "ทบวงมหาวิทยาลัย" (ปัจจุบันคือ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หรือ สกอ.) ขึ้น เพื่อดูแลมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ดังนั้นในยุคนี้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จึงได้ย้ายไปสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จากเดิมที่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี แต่อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยก็ยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายระเบียบของระบบราชการเช่นเดิม ซึ่งทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน จึงได้มีความพยายามที่จะนำมหาวิทยาลัยออกนอกระบบราชการเรื่อยมา (วิจิตร ศรีสอาน, 2559)

ในปัจจุบันพนักงานมหาวิทยาลัยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท เช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งประเภทผู้บริหาร และตำแหน่งประเภททั่วไป วิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2) 2551, 2551) ซึ่งพนักงานมหาวิทยาลัยแต่ละประเภทยังมีความสำคัญแตกต่างกัน โดยเฉพาะพนักงานที่มีตำแหน่งประเภททั่วไป ซึ่งเป็นตำแหน่งที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่หลากหลายภาระงาน โดยเฉพาะงานประจำที่ต้องปฏิบัติและคอยต้อนรับให้การช่วยเหลือ บริการผู้ที่มาติดต่อกับมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ดังกล่าวจะต้องมีความรักและเมตตาปรารถนาดีต่อผู้มารับบริการ ดังผลการศึกษาวิจัยของ อุทิศ การเพียร ที่พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรตำแหน่งปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป ต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเมตตา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ด้านกรุณา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ด้านมุทิตา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ด้านอุเบกขา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ตามลำดับ

(อุทิศ การเพียร, 2558) และได้เสนอแนะแนวทางการนำหลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในบริหารงานบุคลากรในทัศนะของบุคลากรตำแหน่งปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป โดยควรส่งเสริมการนำหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา ด้านอุเบกขา ไปใช้ในการบริหารงานบุคลากรให้มากขึ้นเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรปลูกฝังด้านจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคลากรหรือพนักงานมหาวิทยาลัย เพราะจิตสาธารณะจะสามารถส่งเสริมให้องค์กรมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ และสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งความสุข สอดคล้องกับแนวคิดของ อมรรัตน์ เจริญชัย ที่ว่า จิตสาธารณะหมายถึง การแสดงความห่วงใยต่อสังคมการปฏิบัติตนของบุคคลที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เราทุกคนต้องมีจิตสาธารณะ ถ้าทำสิ่งใดแล้วเกิดความเสียหายแก่ส่วนรวม สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ (อมรรัตน์ เจริญชัย, 2550)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะของบุคลากรในมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ให้โดดเด่นและมีชื่อเสียงที่ก้าวไกลในสังคมโลกอย่างยั่งยืน และสามารถนำไปบูรณาการและประยุกต์ใช้ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
3. เพื่อเสนอรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) ศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณเป็นงานวิจัยหลัก และศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นงานวิจัยสนับสนุน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และจากเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบศึกษาเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา
2. แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ประชากร ได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 29 แห่ง จำนวน 99,335 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2562) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยกำหนดสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) กำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน เก็บข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแบบ ลิเคิร์ต (Likert, R., 1967) และใช้เกณฑ์ของ Best, J. W. (Best, J. W., 1970) ในการแปลความ โดยแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบพิจารณาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านจิตสาธารณะ ด้านพระพุทธศาสนา และด้านการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี แบบสอบถามผ่านการวิเคราะห์ หาค่าความเที่ยง (Reliability) มีค่าความเที่ยงรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.889 ซึ่งเป็นค่าความเที่ยงที่อยู่ในระดับสูง และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 10 รูป/คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัย และมีประสบการณ์ในการบริหารอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 ปี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ยกร่างรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ อันเป็นผลที่ได้สืบเนื่องจากขั้นตอนที่ 1 ได้รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (ฉบับร่างที่ 1)

2. พัฒนารูปแบบโดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) จำนวน 10 รูป/คน เป็นกลุ่มปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตสาธารณะ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

หลังจากผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 รูป/คน และหลังจากนั้นได้สังเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ออกมาเป็นฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1 ผลการศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า จิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีความคิดเห็นต่อจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ อยู่ในระดับมาก รายละเอียดดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทั้ง 3 ด้าน

n = 384			
ตัวแปรที่ศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม	4.13	0.592	มาก
2. ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม	4.09	0.365	มาก
3. ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัยที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน	3.98	0.451	มาก
รวม	4.07	0.350	มาก

จากตารางที่ 1 บุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีความคิดเห็นต่อจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.350) สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.592) ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.365) และ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัยที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.451) ตามลำดับ

2. พัฒนารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกต้องเอื้ออำนวย เช่น วัสดุทัศน พันธ์กิจ 2) หลักการ คือ ความหมายของจิตสาธารณะ ใน 6 ข้อ 3) วัตถุประสงค์ ความสำคัญของจิตสาธารณะ 2 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย 1) ระบบงาน ได้แก่ องค์ประกอบของจิตสาธารณะ คือ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อ

สมบัติของส่วนรวม 2) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม 3) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัยที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของคนให้เกิดความรักความสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ ประสานสังคมให้ดีขึ้น เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี และโครงการจิตอาสา พระราชทาน 904 2) กระบวนการจัดการ คือ การสร้างจิตสาธารณะ มี 4 ขั้นตอน

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้าง 2) การตัดสินใจ การเสริมสร้างจิตสาธารณะในตนเอง 4 ข้อ 3) แนวทางการประเมิน คือ คุณลักษณะของบุคคล ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ 4 ด้าน

ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับบริบทของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เช่น ความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

3. เสนอรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

1. สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพทั่วไปที่มีผลต่อการนำเอา รูปแบบไปใช้ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกต้องเอื้ออำนวย เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ นโยบายของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแต่ละแห่ง รวมถึง นโยบายของภาครัฐและโครงการของเอกชน ความแตกต่างระหว่างตำแหน่งหน้าที่ โอกาสและสภาพร่างกาย

2. หลักการ (Principle) ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานและเงื่อนไขการนำไปใช้ เงื่อนไขที่จะทำให้การนำรูปแบบไปใช้ประสบผลสำเร็จ และข้อระมัดระวังเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยความหมายของจิตสาธารณะที่แท้จริง ได้แก่ 1) พฤติกรรมที่รู้จักดูแลเอาใจใส่ และกระทำการอันเป็นประโยชน์ แก่ส่วนรวม 2) มีความรักและความรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะร่วมกัน 3) รักษาสมบัติส่วนรวม ไม่ทำลายสมบัติของส่วนรวม 4) พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ 5) รับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข 6) รวมทั้งติดตามประเมินผลปัญหานั้น ตลอดจนอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวมด้วยความสมัครใจ

3. วัตถุประสงค์ (Object) ได้แก่ เป้าหมายในการพัฒนารูปแบบขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลดีอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีความสำคัญของจิตสาธารณะ 2 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่

3.1 ความรับผิดชอบต่อตนเอง จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง นับว่าเป็นพื้นฐานต่อความรับผิดชอบต่อสังคม ตัวอย่างความรับผิดชอบต่อตนเอง

3.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการช่วยเหลือสังคม ไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อน ได้รับความเสียหาย

ส่วนที่ 2 ตัวแบบ

1. ระบบงาน (System) ทำงานร่วมกันของระบบเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่กำหนดไว้ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ คือ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม 2) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม 3) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัยที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของคนให้เกิดความรักความสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ ประสานสังคมให้ดีงาม เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี

1.2 โครงการจิตอาสาพระราชทาน 904 เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากน้ำพระราชหฤทัยอันเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงทุ่มเทพระวรกาย ปฏิบัติพระราชกรณียกิจนานัปการ โดยคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของราษฎรเป็นสำคัญ และทรงมีพระราชปณิธานที่จะสืบสาน รักษา และต่อยอด โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบรมราชชนกที่ได้ทรงพระราชทานไว้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาประเทศ โดยพระราชทานโครงการดังกล่าว เพื่อส่งเสริมให้พสกนิกรชาวไทยทุกคน มีความเสียสละ และความสมัคศรสมานสามัคคี ในการสร้างสรรค์ความดี เพื่อประโยชน์แก่ประเทศชาติ และได้ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานชื่อของจิตอาสาเราทำความดี ด้วยหัวใจและภาพการ์ตูนฝีพระหัตถ์จิตอาสาใหม่ เพื่อทดแทนชื่อเดิม โดยใช้ชื่อว่า “จิตอาสาพระราชทาน 904 วปร.”

2. กระบวนการจัดการ (Management Process) ได้แก่ วิธีการดำเนินงานกิจกรรม และอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ได้แก่ การสร้างจิตสาธารณะ มี 4 ขั้นตอน คือ

2.1 ปลุกฝังให้ตระหนักถึงความสำคัญของจิตสาธารณะเกิดจากการที่ได้รับการปลุกฝังมาตั้งแต่เด็กจากครอบครัวและสถานศึกษาและสร้างจิตสำนึกโดยมีกิจกรรมที่ให้การช่วยเหลือและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

2.2 การเตรียมความพร้อม ทั้งด้านร่างกายจิตใจด้านความรู้และการติดต่อสื่อสาร การที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการให้บริการในชุมชนพร้อมทั้งทักษะในการติดต่อสื่อสาร กับผู้อื่น

2.3 การสร้างความเชื่อมั่นในตน การจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองที่เกิดจิตสาธารณะของตนเองควรมีกิจกรรมที่เป็นการช่วยเหลือและทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น

2.4 การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ประสบการณ์ต่อการพัฒนา
ด้านจิตสาธารณะ คือ เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องทำให้ได้รับการพัฒนาให้เป็นคนเก่ง
คนดี และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้

1. โครงสร้าง (Structure) ได้แก่ ความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันของ
องค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะช่วยให้รูปแบบสามารถใช้ได้ผลการสร้างจิตสาธารณะแก่นักเรียน
เป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่า การบ่มเพาะอาจต้องใช้เวลา ความอดทน ต้องสร้างความตระหนัก
แก่ ผู้ปฏิบัติให้เชื่อในคุณค่าที่จะเกิดขึ้นและจะต้องพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่นและเป็นผู้ใหญ่
 อีกทั้งยังมีการเรียนรู้ด้านวินัยจากวัฒนธรรม ซึ่งต้องใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย เช่น การใช้บทบาท
ของผู้นำ การใช้การสื่อสารแบบรวมศูนย์ การใช้กระบวนการศึกษาเรียนรู้ การใช้บทบาทของ
สื่อมวลชน การใช้สถานการณ์ จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง
 การใช้บทบาทสมมติกับตัวแบบ การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็ก
เชิงวรรณกรรม การเสนอตัวแบบผ่านการ์ตูน การใช้ชีวิตทัศนละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ
 การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีอื่น ๆ รวมทั้งการใช้ตัวแบบที่เป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม เป็นต้น

2. การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใด
ทางเลือกหนึ่ง จากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณา หรือประเมินอย่างดีแล้วว่า เป็นทางให้
บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของรูปแบบ คือ การเสริมสร้างจิตสาธารณะในตนเอง

2.1 สร้างวินัยในตนเอง ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในระบบ
ประชาธิปไตย รู้ถึงขอบเขตของสิทธิ เสรีภาพหน้าที่ ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม

2.2 ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ตระหนักเสมอว่าตนเอง คือ
ส่วนหนึ่งของสังคมต้องมีความรับผิดชอบในการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องของส่วนรวม
ทั้งต่อประเทศชาติ และโลกใบนี้

2.3 ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม ให้ถือว่า
เป็นปัญหาของตนเอง เช่นกันอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้ ต้องช่วยกันแก้ไข เช่น ช่วยกันดำเนินการให้
โรงงานอุตสาหกรรมสร้างบ่อกักน้ำทิ้งก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ

2.4 ยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะหลักธรรมหรือคำสั่งสอน
ในทุกศาสนาที่นับถือ สอนให้คนทำความดีทั้งสิ้น ถ้าปฏิบัติได้จะทำให้ตนเองมีความสุข
นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมด้วยทำให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. แนวทางการประเมิน การกำหนดแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผล
รูปแบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบว่ารูปแบบทำหน้าที่ตามที่ออกแบบไว้มากน้อยเพียงใด
ต้องอาศัยคุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่

3.1 การทุ่มเทและอุทิศตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม บุคคล
ไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้น แต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่น เพื่อพัฒนา

สังคมด้วย อาทิ ถ้าต้องการให้ผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบต่อความต้องการและประโยชน์ของประชาชนประชาชนก็ต้องให้ความใส่ใจและติดตาม ไม่เพียงทำการหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้นต้องเสียสละเวลาให้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับท้องถิ่นและในสถาบันต่าง ๆ

3.2 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จากกระแสปัจเจกชนนิยมส่งผลให้คน ในสังคมมีลักษณะปิดกั้นตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือกคบเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกันไม่สนใจการเมืองทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการกิจของสังคม เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมเกิดข้อขัดแย้งการยุติข้อขัดแย้งโดยการฟังเสียงข้างมาก ไม่นำไปสู่ประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะต้องเป็นพลเมืองในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ทางการเมืองสมัยใหม่ มีความอดทนตระหนักว่าการมีส่วนร่วมไม่ทำให้ได้อย่างที่ต้องการเสมอไป ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลายและหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การจำแนกประเด็นปัญหา การใช้เหตุผลในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจ ต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่อหาข้อยุติสร้างการเข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจและผนึกกำลังเพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

3.3 คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม คนในสังคมต้องคิดถึงการเมืองในฐานะกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น

3.4 การลงมือกระทำ การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้นต้องลงมือกระทำ โดยเริ่มจากครอบครัวในการวางพื้นฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง สถาบันการศึกษาไม่เพียงเป็นสถานที่ฝึกทักษะและให้ความรู้ต้องรับช่วงต่อในการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมต่อจากครอบครัวรวมทั้ง เครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้น ระหว่างเพื่อนบ้าน ที่ทำงาน สโมสร สมาคมต่าง ๆ เชื่อมโยงบุคคลที่สนใจเรื่องของตนเข้าเป็น กลุ่มที่ใส่ใจผู้อื่น ช่วยดำรงรักษาประชาคม สังคมและกฎจริยธรรม รวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคมคือ สถาบันศาสนาและสื่อมวลชนนับว่า มีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับบริบทของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เช่น ความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า จิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทั้ง 3 ด้าน

โดยภาพรวมบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีความคิดเห็นต่อจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม และ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัยที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีจิตสาธารณะในการหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัยที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรม พรคพวก ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานครตะวันออกกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวคือการรับรู้ความสามารถของตนเอง การคล้อยตามผู้อื่น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับ จิตสาธารณะโดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรปัจจัย ทั้ง 5 ตัวกับจิตสาธารณะรายด้านทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ ด้านการถือเป็นหน้าที่และด้านการเคารพสิทธิการใช้ที่วิเคราะห์แบบตัวพหุนามมีความสัมพันธ์กันและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์แบบตัวแปรเอกนามระหว่างตัวแปรปัจจัยกับ จิตสาธารณะรายด้านมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทุกค่าและค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะรายด้านทั้งสามด้านมากที่สุดคือการรับรู้ความสามารถของตนโดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (พรพรม พรคพวก, 2550) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิศัลย์ โฆษิตานนท์ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาสำนึกสาธารณะของประชาชนในชุมชนเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า สภาพที่เป็นลักษณะของการมีจิตสำนึกสาธารณะของประชาชน 3 ลักษณะ คือ 1) การไม่ทำสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ส่วนรวมขึ้นในชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และ 3) การมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อการค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะ พบว่า มี 2 ด้านประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ ความต้องการส่วนบุคคล สถานภาพทางสังคม ความสามารถในการใช้วิจารณญาณและตัดสินใจ และประสบการณ์ ความรับผิดชอบและทัศนคติ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมและการขัดเกลาทางสังคมการเรียนรู้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โครงสร้างและสถาบันทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น กฎระเบียบในสังคม บทบาทผู้นำและการบริหารจัดการและจัดกิจกรรมในชุมชน ส่วนรูปแบบการพัฒนาสำนึกสาธารณะของประชาชนในชุมชนเมือง พบว่า ประกอบด้วย แนวทางและกลวิธี ซึ่งมีแนวทางที่สำคัญ 8 ประการ คือ 1) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน 2) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ 3) การสร้างและส่งเสริมผู้นำ 4) การรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กรของ

ประชาชน 5) การรักษามรดกประเพณีร่วมกัน 6) การบริหารจัดการในชุมชน 7) การจัดกิจกรรมในชุมชน 8) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอก (วิศัลย์ โฆษิตานนท์, 2550)

2. พัฒนารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกต้องเอื้ออำนวย เช่น วิสัยทัศน์ พันธกิจ 2) หลักการ คือความหมายของจิตสาธารณะใน 6 ข้อ 3) วัตถุประสงค์ ความสำคัญของจิตสาธารณะ 2 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย 1) ระบบงาน ได้แก่ องค์ประกอบของจิตสาธารณะ คือ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม 2) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม 3) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัยที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของคนให้เกิดความรัก ความสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ ประสานสังคมให้ดีขึ้น เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี และ โครงการจิตอาสาพระราชทาน 904 2) กระบวนการจัดการ คือ การสร้างจิตสาธารณะ มี 4 ขั้นตอน ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้าง 2) การตัดสินใจ การเสริมสร้างจิตสาธารณะในตนเอง 4 ข้อ 3) แนวทางการประเมิน คือ คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะ 4 ด้าน และส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จขึ้นอยู่กับบริบทของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เช่น ความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยผลการวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ ได้ศึกษาเรื่องผลการใช้สถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำ ที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวมและด้านการ ถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม โดยการศึกษาชั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมใช้โปรแกรมการใช้อ้างอิงสถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการ ประเมินผลจากสภาพจริง แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะ แบบสัมภาษณ์ และแบบทดสอบจิตสาธารณะ ผลการศึกษพบว่า นักเรียนชั้นที่ได้รับการใช้ สถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินผล จากสภาพจริง มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนทดลอง หลังทดลองและหลังทดลอง 1 สัปดาห์ สูงขึ้น (อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์, 2550)

3. รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกต้องเอื้ออำนวย เช่น วัสดุทัศน พันธ์กิจ 2) หลักการ คือความหมายของจิตสาธารณะใน 6 ข้อ 3) วัตถุประสงค์ ความสำคัญของจิตสาธารณะ 2 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม

ส่วนที่ 2 ตัวแบบ ประกอบด้วย 1) ระบบงาน ได้แก่ องค์ประกอบของจิตสาธารณะ คือ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม 2) การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม 3) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมในมหาวิทยาลัยที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ที่เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของคนให้เกิดความรักความสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ ประสานสังคมให้ดีขึ้น เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี โดยการเสียสละ การสอนงานและให้ความรู้แก่บุคลากรด้วยกัน พูดอย่างไรให้น่าฟัง มีเหตุมีผล มีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงาน ต้องคำนึงถึงหน้าที่การงานของเรา ปล่อยวาง การให้อภัยซึ่งกันและกัน การใช้ถ้อยคำที่สุภาพ การประพฤติเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง รู้จักวางตนให้เหมาะสม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ถือว่าเป็นคุณธรรมของจิตอาสา สอนให้คนมีน้ำใจในกิจกรรมส่วนรวม การให้ความช่วยเหลือเป็นกัลยาณมิตร ส่งเสริมให้บุคลากรร่วมกิจกรรม เช่น โครงการจิตอาสาพระราชทาน 904 เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมและองค์กรอย่างมีความสุขส่งเสริมให้องค์กรเกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลต่อไป 2) กระบวนการจัดการ คือ การสร้างจิตสาธารณะมี 4 ขั้นตอน

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ ประกอบด้วย 1) โครงสร้าง 2) การตัดสินใจ การเสริมสร้างจิตสาธารณะในตนเอง 4 ข้อ 3) แนวทางการประเมิน คือ คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสำนึกสาธารณะ 4 ด้าน

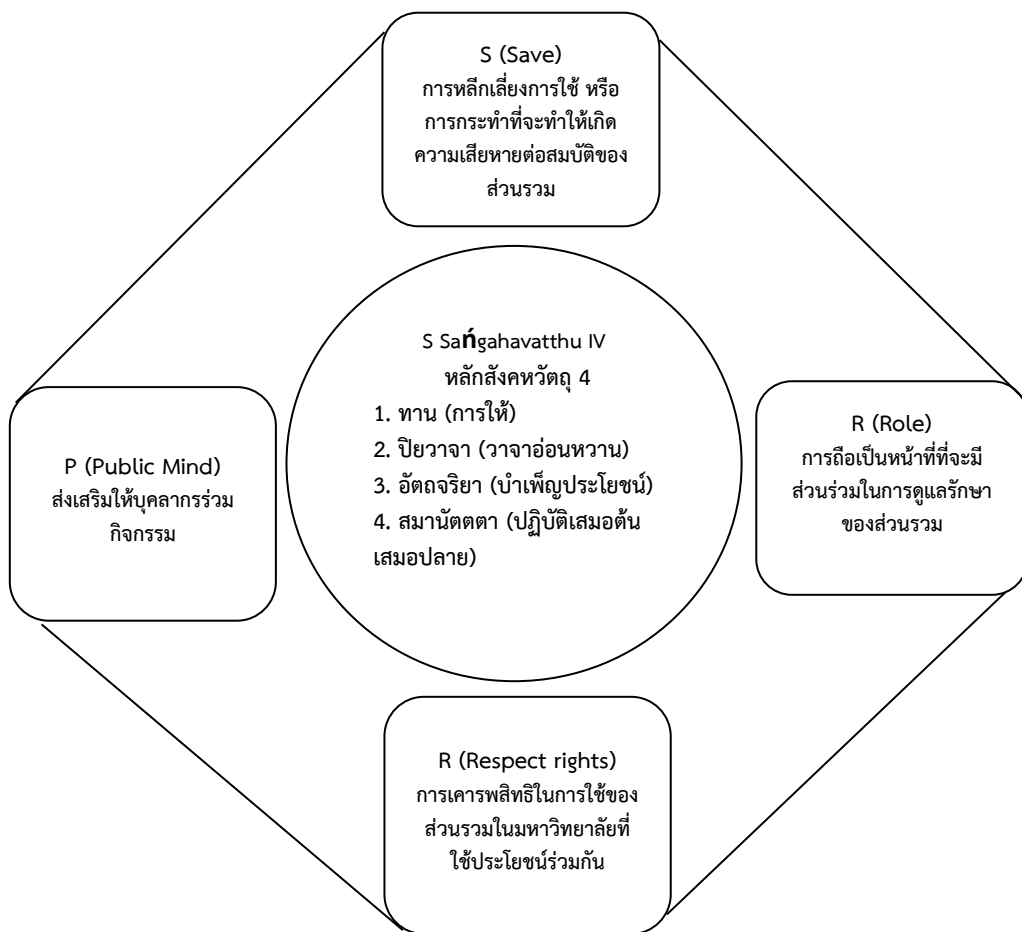
ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จขึ้นอยู่กับบริบทของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เช่น ความพร้อมของมหาวิทยาลัยในการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ นโยบาย วัสดุทัศน พันธ์กิจของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับเทิดเกียรติ บรรจง ได้ศึกษาเรื่องการศึกษากิจกรรมและจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักระหว่างตัวแปรกิจกรรมและจิตลักษณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ศึกษาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักระหว่างตัวแปรกิจกรรมและจิตลักษณะรายด้าน ผลการวิจัย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของตัวแปรกิจกรรมและ จิตลักษณะมีค่าอยู่ระหว่าง .06 ถึง .78 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 สูงสุด ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการรับรู้ความสามารถของตน ($r = .78$) ความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($r = .06$) โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างจิตสาธารณะรายด้านมีค่าอยู่ระหว่าง (.48 - .61) ซึ่งทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมและจิตลักษณะ รายด้านกับจิตสาธารณะโดยรวมมีค่าอยู่ระหว่าง (.17 - .53) ซึ่งทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบตัวแปรตามเอகenam (MR) ระหว่างกิจกรรมและจิตลักษณะรายด้านกับจิตสาธารณะมีค่าเท่ากับ .53 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายร่วมกันได้ 29.0 % โดยค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพันธ์ของกิจกรรมและจิตลักษณะที่ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต (x1) ส่วนค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพันธ์ของกิจกรรมและจิตลักษณะที่ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (x2) การรับรู้ความสามารถของตน (x3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (x4) และกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (x5) เมื่อพิจารณาจิตสาธารณะรายด้านพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรตามสามด้านและค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกิจกรรมและจิตลักษณะรายด้านกับ จิตสาธารณะด้านการใช้ ด้านการถือเป็นหน้าที่ และด้านการเคารพสิทธิ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .44 , .54 และ .45 ตามลำดับซึ่งทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กิจกรรมและจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะด้านการใช้ ได้แก่ ลักษณะการมุ่งอนาคต โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .49 ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการส่งผลทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กิจกรรมและจิตลักษณะ ที่ส่งผลต่อ จิตสาธารณะด้านการถือเป็นหน้าที่ ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .47 ส่วนแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรม การเรียน การสอนแบบบูรณาการส่งผลทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กิจกรรมและจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะด้านการเคารพสิทธิ ได้แก่ ลักษณะการมุ่งอนาคตและการรับรู้ความสามารถของตนโดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .38 และ .25 ตามลำดับ ส่วน แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการส่งผลทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (เทิดเกียรติ บรรจง, 2554)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย
“SSRRP Model”

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ” คือ “SSRRP Model” ซึ่งอธิบายในรายละเอียด ดังนี้

S Save หมายถึง การหลีกเลี่ยงการใช้ หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อสมบัติของส่วนรวม

R Role หมายถึง การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวม

R Respect rights หมายถึง การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม
ในมหาวิทยาลัยที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

S Saṅgahavatthu IV หมายถึง หลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักคำสอน
ในพระพุทธศาสนา ที่เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจของคนให้เกิดความรักความสงเคราะห์
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลทุกคน ร่วมสร้างสรรค์ ประสานสังคมให้ตั้งงาม
เป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคี โดยการเสียสละ การสอนงานและให้ความรู้แก่บุคลากรด้วยกัน
พูดอย่างไรให้น่าฟัง มีเหตุมีผล มีความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงาน ต้องคำนึงถึงหน้าที่การงานของเรา
ปล่อยวาง การให้อภัยซึ่งกันและกัน การใช้ถ้อยคำที่สุภาพ การประพฤติเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
เป็นที่ตั้ง รู้จักวางตนให้เหมาะสม ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ถือว่าเป็นคุณธรรมของจิตอาสา
สอนให้คนมีน้ำใจในกิจกรรมส่วนรวม การให้ความช่วยเหลือเป็นกัลยาณมิตร

P Public Mind หมายถึง ส่งเสริมให้บุคลากรร่วมกิจกรรม เช่น โครงการ
จิตอาสาพระราชทาน 904 คือ จิตอาสาพัฒนา จิตอาสาเฉพาะกิจ จิตอาสาภัยพิบัติเพื่อการ
อยู่ร่วมกันในสังคมและองค์กรอย่างมีความสุขส่งเสริมให้องค์กรเกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) จิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยภาพรวม
ทั้ง 3 ด้านพบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีความคิดเห็นต่อจิตสาธารณะเชิงพุทธ
ของบุคลากรมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยปลูกฝังลักษณะ
นิสัย จิตสำนึกการให้เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ สิ่งที่เป็นพื้นฐาน สร้างความรู้สึกว่าเราเป็นเจ้าของ
ทรัพย์สินนั้น ๆ มีการให้ความรู้และความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ให้คำนึงถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ
ธรรมชาติ การเคารพสิทธิร่วมกัน การเคารพสิทธิ ต้องมีกฎเกณฑ์กติกา คำนึงถึงหน้าที่
ในการจะรักษาทรัพย์สิน 2) พัฒนารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากร
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ คือ สภาพแวดล้อม
หลักการ วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 ตัวแบบ คือ ระบบงาน กระบวนการจัดการ ส่วนที่ 3 ขั้นตอน
การนำไปใช้ คือ โครงสร้าง การตัดสินใจ แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 4 เงื่อนไข
ความสำเร็จ 3) เสนอรูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธของบุคลากรมหาวิทยาลัยใน
กำกับของรัฐ ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ สภาพแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก
ต้องเอื้ออำนวย หลักการ คือความหมายของจิตสาธารณะใน 6 ข้อ วัตถุประสงค์ ความสำคัญ
ของจิตสาธารณะ 2 ด้าน ส่วนที่ 2 ตัวแบบ คือ ระบบงาน องค์ประกอบของจิตสาธารณะ
หลักสังคหวัตถุ 4 และ โครงการจิตอาสาพระราชทาน 904 กระบวนการจัดการ คือ การสร้าง
จิตสาธารณะ มี 4 ขั้นตอน ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการนำไปใช้ คือ โครงสร้าง การตัดสินใจ
การเสริมสร้างจิตสาธารณะในตนเอง 4 ข้อ แนวทางการประเมิน คือ คุณลักษณะของบุคคล

ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ 4 ด้าน ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จขึ้นอยู่กับบริบทของมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐ ตามองค์ความรู้ “SSRRP Model” การส่งเสริมจิตสาธารณะเชิงพุทธ ผู้วิจัยเสนอข้อเสนอแนะ คือ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้บุคลากรไม่ทิ้งเศษขยะในสถานศึกษาและบริเวณมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างมหาวิทยาลัยสะอาด ปราศจากขยะ 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้บุคลากรประเมินผลการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ร่วมตกลงกันไว้ในหน่วยงานหรือองค์กรเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อตกลงกระตุ้นจิตสาธารณะร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- เจียมจิตต์ ไชยลังกา. (2554). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา เชียงรายเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เทิดเกียรติ บรรจง. (2554). การศึกษากิจกรรมและจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พรพรหม พรรคพวก. (2550). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550). ธรรมานุชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 80). กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์สวายจำกัด.
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ 2) 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 28 ก หน้าที่ 37-38 (5 กุมภาพันธ์ 2551).
- มณฑลี เนื้อทอง. (2556). การหล่อหลอมจิตอาสาผ่านการอบรมขัดเกลาทางสังคมในครอบครัว. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิศัลย์ โฆษิตานนท์. (2550). การพัฒนาสำนึกสาธารณะของประชาชนในชุมชนเมือง จังหวัด เพชรบูรณ์. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อมรรัตน์ เจริญชัย. (2550). การเสริมสร้างจิตสาธารณะ. วารสารการศึกษาทั่วไป, 7(30), 36-42.
- อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์. (2550). ผลการใช้สถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินผล จากสภาพจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.

ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุทิศ การเพียร. (2558). การบริหารบุคลากรตามหลักพรหมวิหาร 4 ในทัศนะของบุคลากรตำแหน่งปฏิบัติการวิชาชีพและบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Best, J. W. (1970). Research in Education. (3 ed.). New jersey: Englewood Cliffs Pretice Hall.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley & Son.